

PRESUDA SUDA (veliko vijeće)

25. srpnja 2008. (*)

„Direktiva 2004/38/EZ – Pravo građana Unije i članova njihovih obitelji slobodno se kretati i boraviti na državnom području država članica – Članovi obitelji koji su državljani trećih zemalja – Državljeni trećih zemalja koji su ušli u državu članicu domaćina prije nego što su postali bračni drugovi građana Unije”

U predmetu C-127/08,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 234. UEZ-a, koji je uputio High Court (Irska), odlukom od 14. ožujka 2008., koju je Sud zaprimio 25. ožujka 2008., u postupku

Blaise Baheten Metock,

Hanette Eugenie Ngo Ikeng,

Christian Joel Baheten,

Samuel Zion Ikeng Baheten,

Hencheal Ikogho,

Donna Ikogho,

Roland Chinedu,

Marlene Babucke Chinedu,

Henry Igboanusi,

Roksana Batkowska

protiv

Minister for Justice, Equality and Law Reform,

SUD (veliko vijeće),

u sastavu V. Skouris, predsjednik, P. Jann, C. W. A. Timmermans, A. Rosas i K. Lenaerts, predsjednici vijeća, A. Tizzano, U. Lõhmus, J. N. Cunha Rodrigues, M. Ilešič (izvjestitelj), J. Malenovský, J. Klučka, C. Toader i J.-J. Kasel, suci,

nezavisni odvjetnik: M. Poiares Maduro,

tajnik: M. Ferreira, glavna administratorica,

uzimajući u obzir odluku predsjednika Suda od 17. travnja 2008. da se o predmetu odluči u ubrzanom postupku, u skladu s člankom 23.a Statuta Suda i prvim podstavkom članka 104.a Poslovnika,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 3. lipnja 2008.,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

- za B. Baheten Metock, H.E. Ngo Ikeng, C.J. Baheten i S.Z. Ikeng Baheten, M. de Blacam, *SC*, i J. Stanley, *BL*, koje su opunomoćili V. Crowley, S. Burke i D. Langan, *solicitors*,
- za H. Ikogho i D. Ikogho, R. Boyle, *SC*, G. O’Halloran, *BL*, i A. Lowry, *BL*, koje je opunomoćio S. Mulvihill, *solicitor*,
- za R. Chinedu i M. Babucke Chinedu, A. Collins, *SC*, M. Lynn, *BL*, i P. O’Shea, *BL*, koje je opunomoćio B. Burns, *solicitor*,
- za H. Igboanusi i R. Batkowska, M. Forde, *SC*, i O. Ladenegan, *BL*, koje su opunomoćili K. Tunney i W. Mudah, *solicitors*,
- za Minister for Justice, Equality and Law Reform, D. O’Hagan, u svojstvu agenta, i B. O’Moore, *SC*, S. Moorhead, *SC*, i D. Conlan Smyth, *BL*,
- za češku vladu, M. Smolek, u svojstvu agenta,
- za dansku vladu, J. Bering Liisberg i B. Weis Fogh, u svojstvu agenata,
- za njemačku vladu, M. Lumma i J. Möller, u svojstvu agenata,
- za grčku vladu, T. Papadopoulou i M. Michelogiannaki, u svojstvu agenata,
- za ciparsku vladu, D. Lisandrou, u svojstvu agenta,
- za maltešku vladu, S. Camilleri, u svojstvu agenta,
- za nizozemsku vladu, C. Wissels i C. ten Dam, u svojstvu agenata,
- za austrijsku vladu, E. Riedl i T. Fülöp, u svojstvu agenata,
- za finsku vladu, A. Guimaraes-Purokoski, u svojstvu agenta,
- za vladu Ujedinjene Kraljevine, I. Rao, u svojstvu agenta, i T. Ward, *barrister*,
- za Komisiju Europskih zajednica, D. Maidani i M. Wilderspin, u svojstvu agenata,

saslušavši nezavisnog odvjetnika,

donosi sljedeću

Presudu

- 1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje Direktive 2004/38/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. o pravu građana Unije i članova njihovih obitelji slobodno se kretati i boraviti na državnom području država članica, o izmjeni Uredbe (EEZ) br. 1612/68 i stavljanju izvan snage direktiva 64/221/EEZ, 68/360/EEZ, 72/194/EEZ, 73/148/EEZ, 75/34/EEZ, 75/35/EEZ, 90/364/EEZ, 90/365/EEZ i 93/96/EEZ (SL L 158, str. 77., i ispravci (SL L 229, str. 35., SL L 30, str. 27., SL L 197, str. 34. i SL L 204, str. 28.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 2., str. 42. i ispravak SL 2016, L 87, str. 36.).
- 2 Zahtjev je upućen u okviru četiri postupka za sudski nadzor („*judicial review*”) pred High Courtom, a cilj svakog je dobiti, među ostalim, nalog *certiorari* kojim se ukida odluka Ministera for Justice, Equality and Law Reform (u daljnjem tekstu: Minister for Justice) o odbijanju izdavanja dozvole boravka državljaninu treće zemlje koji je u braku s građankom Unije koja boravi u Irskoj.

Pravni okvir

Pravo Zajednice

- 3 Direktiva 2004/38 donesena je na temelju članaka 12. UEZ-a, 18. UEZ-a, 40. UEZ-a, 44. UEZ-a i 52. UEZ-a.
- 4 Uvodne izjave od 1. do 5., 11., 14. i 31. te direktive glase kako slijedi:

„(1) Građanstvo Unije daje svakom građaninu Unije temeljno i osobno pravo slobodno se kretati i boraviti na državnom području država članica, koje je podložno ograničenjima i uvjetima utvrđenim u Ugovoru i mjerama donesenima za njegovu provedbu.

(2) Slobodno kretanje osoba predstavlja jednu od temeljnih sloboda unutarnjeg tržišta, koje obuhvaća područje bez unutarnjih granica na kojima je sloboda osigurana u skladu s odredbama Ugovora.

(3) Građanstvo Unije predstavlja temeljni status državljana država članica kada ostvaruju pravo na slobodu kretanje i boravak. Stoga je potrebno kodificirati i preispitati postojeće instrumente Zajednice koji se zasebno bave radnicima, samozaposlenim osobama, kao i studentima te drugim osobama koje nisu zaposlene, kako bi se pojednostavnilo i ojačalo pravo na slobodno kretanje i boravak svih građana Unije.

(4) Kako bi se prevladao takav sektorski i pojedinačni pristup pravu na slobodno kretanje i boravak te olakšalo ostvarivanje ovog prava, potreban je jedinstveni zakonodavni akt [...].

(5) Pravo svih građana Unije slobodno se kretati i boraviti na državnom području država članica trebalo bi, kako bi se moglo ostvariti pod objektivnim uvjetima slobode i dostojanstva dodijeliti i članovima njihovih obitelji, bez obzira na njihovo državljanstvo [...].

[...]

(11) Temeljno i osobno pravo na boravak u drugoj državi članici za građane Unije proizlazi neposredno iz Ugovora i ne ovisi o ispunjavanju administrativnih postupaka.

[...]

(14) Kako bi se izbjegle različite upravne prakse ili tumačenja koja predstavljaju neprimjerenu prepreku za ostvarivanje prava na boravak građana Unije i članova njihovih obitelji, trebalo bi sveobuhvatno utvrditi koje su isprave potrebne nadležnim tijelima za izdavanje potvrde o prijavi ili boravišne iskaznice.

[...]

(31) Ova je Direktiva u skladu s temeljnim pravima i slobodama, te načelima koja su priznata osobito u Povelji Europske unije o temeljnim pravima. U skladu sa zabranom diskriminacije sadržanoj u Povelji, države članice trebale bi provoditi ovu Direktivu bez diskriminacije među nositeljima prava iz ove Direktive na osnovama kao što su spol, rasa, boje kože, etničko ili socijalno podrijetlo, genetske karakteristike, jezik, vjeroispovijest ili uvjerenja, političko ili drugo mišljenje, pripadnost etničkoj manjini, imovina, rođenje, invaliditet, starost ili spolna orijentacija.”

5 U skladu s člankom 1. točkom (a) Direktive 2004/38, Direktiva se, među ostalim, odnosi na „uvjete pod kojima građani Unije i članovi njihovih obitelji ostvaruju pravo na slobodno kretanje i boravak unutar državnog područja država članica”.

6 U skladu s člankom 2. stavkom 2. točkom (a) Direktive 2004/38, u smislu Direktive, „član obitelji” znači, među ostalim, bračni drug.

7 Člankom 3. Direktive 2004/38, „Nositelji prava”, u njegovom stavku 1. određuje se:

„Ova se Direktiva primjenjuje na sve građane Unije koji se useljavaju ili borave u državi članici različitoj od one koje su državljanima i na članove njihovih obitelji, u smislu članka 2. točke 2. ove Direktive, koji ih prate ili im se pridružuju.”

8 Člankom 5. Direktive 2004/38, „Pravo na ulazak”, pojašnjava se:

„1. Ne dovodeći u pitanje odredbe o putnim ispravama koje se primjenjuju pri nadzoru državne granice, države članice odobravaju ulazak na svoje područje građanima Unije s važećom osobnom iskaznicom ili putovnicom te članovima obitelji koji nisu državljanima države članice s važećom putovnicom.

[...]

2. Od članova obitelji koji nisu državljani države članice zahtijeva se ulazna viza samo u skladu s Uredbom (EZ) br. 539/2001 ili, prema potrebi, nacionalnim zakonodavstvom. Za potrebe ove Direktive, posjedovanje važeće dozvole boravišne iskaznice iz članka 10. ove Direktive oslobađa te članove obitelji od obveze pribavljanja vize.

[...]

5. Država članica može od te osobe zahtijevati da prijavi svoju prisutnost na njezinom državnom području u razumnom i nediskriminirajućem roku. Nepoštovanje ovog zahtjeva može dovesti do proporcionalnih i nediskriminirajućih sankcija protiv dotične osobe.”

9 Člankom 7. Direktive 2004/38, „Pravo na boravak dulji od tri mjeseca”, pojašnjava se:

„1. Svi građani Unije imaju pravo na boravak na državnom području druge države članice u razdoblju duljem od tri mjeseca ako:

(a) su radnici ili samozaposlene osobe u državi članici domaćinu; ili

(b) imaju dostatna sredstva za sebe i članove svoje obitelji da ne postanu teret za sustav socijalne pomoći države članice domaćina tijekom svog razdoblja boravka te su sveobuhvatno zdravstveno osigurani u državi članici domaćinu; ili

(c) – su upisani u privatnu ili javnu ustanovu, ovlaštenu ili financiranu od države članice domaćina na temelju njezinog zakonodavstva ili upravne prakse, s glavnom svrhom školovanja, uključujući strukovno osposobljavanje, te

– su sveobuhvatno zdravstveno osigurani u državi članici domaćinu, te putem izjave ili drugim jednakovrijednim sredstvom, relevantnom nacionalnom tijelu zajamče da imaju dostatna sredstva za sebe i članove svoje obitelji kako tijekom svojeg razdoblja boravka ne bi postali teret za sustav socijalne pomoći države članice domaćina; ...

[...]

2. Pravo na boravak predviđeno u stavku 1. obuhvaća članove obitelji koji nisu državljani države članice, a koji su u pratnji građanina Unije ili mu se pridružuju u državi članici domaćinu, pod uvjetom da taj građanin Unije ispunjava uvjete iz stavka 1. točke (a), (b) ili (c).

[...]”

10 Člankom 9. Direktive 2004/38, „Administrativne formalnosti za članove obitelji koji nisu državljani države članice”, utvrđuje se:

„1 Država članica izdaje boravišnu iskaznicu članovima obitelji građanina Unije koji nisu građani države članice, ako je planirano trajanje boravka dulje od tri mjeseca.

2 Rok za podnošenje zahtjeva za izdavanje boravišne iskaznice ne smije biti kraći od tri mjeseca od datuma dolaska.

3. Nepoštovanje obveze podnošenja zahtjeva za izdavanje boravišne iskaznice može dovesti do proporcionalnih i nediskriminirajućih sankcija protiv dotične osobe.”

11 Člankom 10. Direktive 2004/38, „Izdavanje boravišne iskaznice”, utvrđuje se:

„1. Pravo na boravak članova obitelji građanina Unije koji nisu državljani države članice evidentira se izdavanjem isprave pod nazivom ‚Boravišna iskaznica za člana obitelji građanina Unije’ najkasnije šest mjeseci od datuma podnošenja zahtjeva. Potvrda o podnošenju zahtjeva za izdavanje boravišne iskaznice izdaje se odmah.

2. Države članice za izdavanje boravišne iskaznice zahtijevaju predočavanje sljedećih isprava:

(a) važeće putovnice;

(b) isprave kojom se potvrđuje postojanje obiteljske veze ili registriranog partnerstva;

(c) potvrde o prijavi ili ako sustav prijava ne postoji, bilo kojeg drugog dokaza o boravku u državi članici domaćinu za građanina Unije u čijoj su pratnji ili mu se pridružuju;

(d) u slučajevima iz članka 2. stavka 2. točaka (c) i (d), dokumentiranih dokaza da su ispunjeni uvjeti utvrđeni u toj odredbi;

[...]”

12 Člankom 27. Direktive 2004/38, koji se nalazi u Poglavlju VI. Direktive, „Ograničenja prava na ulazak i prava na boravak zbog razloga javnog poretka, javne sigurnosti ili javnog zdravlja”, utvrđuje se u njegovim stavcima 1. i 2.:

„1. Podložno odredbama ovog poglavlja, države članice mogu ograničiti slobodu kretanja i boravka građanima Unije i članovima njihovih obitelji, bez obzira na njihovo državljanstvo, zbog razloga javnog poretka, javne sigurnosti ili javnog zdravlja. Na ove razloge ne može se pozivati u gospodarske svrhe.

2. Mjere poduzete zbog razloga javnog poretka ili javne sigurnosti moraju biti u skladu s načelom proporcionalnosti i temeljiti se isključivo na osobnom ponašanju dotičnog pojedinca. Ranije osiđujuće kaznene presude same po sebi ne predstavljaju razloge za poduzimanje takvih mjera.

Osobno ponašanje dotičnog pojedinca mora predstavljati stvarnu, trenutačnu i dostatno ozbiljnu prijetnju koja utječe [na] neki od temeljnih interesa društva. Obrazloženja koja nisu povezana s pojedinačnim slučajem ili se odnose na opću prevenciju nisu prihvatljiva. ”

13 Člankom 35. Direktive 2004/38, „Zlouporaba prava”, utvrđuje se:

„Države članice mogu donijeti potrebne mjere radi odbijanja, ukidanja ili opoziva prava koja proizlaze iz ove Direktive u slučaju zlorabe prava ili prijevare, poput fiktivnih brakova. Sve su takve mjere proporcionalne i podliježu postupovnim jamstvima predviđenima u člancima 30. i 31. ”

- 14 Kao što proizlazi iz njezinog članka 38., Direktivom 2004/38 stavljeni su izvan snage među ostalim članci 10. i 11. Uredbe (EEZ) br. 1612/68 Vijeća od 15. listopada 1968. o slobodi kretanja radnika unutar Zajednice (SL L 257, str. 2.) (SL, posebno izdanje na engleskom jeziku 1968. (II.), str. 475.), kako je izmijenjena Uredbom Vijeća (EEZ) br. 2434/92 od 27. srpnja 1992. (SL L 245, str. 1.) (u daljnjem tekstu: Uredba br. 1612/68).

Nacionalno pravo

- 15 U vrijeme nastanka činjenica u glavnom postupku Direktiva 2004/38 bila je prenesena u irsko pravo Uredbom iz 2006. o slobodnom kretanju osoba u Europskim zajednicama [European Communities (Free Movement of Persons) (br. 2) Regulations 2006], koja je donesena 18. prosinca 2006. i stupila na snagu 1. siječnja 2007. (u daljnjem tekstu: Uredba iz 2006.).
- 16 Člankom 3. stavcima .1. i 2. Uredbe iz 2006. utvrđuje se:
- „(1) Ova se Uredba primjenjuje na:
- (a) građane Unije,
 - (b) podložno stavku 2., članove obitelji građana Unije koji ispunjavaju kriterije, a koji sami nisu građani Unije i
 - (c) podložno stavku 2., dopuštene članove obitelji građana Unije.
- (2) Ova se Uredba primjenjuje na člana obitelji samo ako član obitelji zakonito boravi u nekoj drugoj državi članici i –
- (a) želi ući u državu u pratnji građanina Unije kojemu je član obitelji ili
 - (b) želi se pridružiti građaninu Unije kojemu je član obitelji, koji zakonito boravi u državi. ”
- 17 „Članovi obitelji građana Unije koji ispunjavaju kriterije” u smislu članka 3. Uredbe iz 2006. uključuju bračne drugove građana Unije.

Glavni postupak

Predmet Metock

- 18 B. B. Metock, državljanin Kameruna, u Irsku je stigao 23. lipnja 2006. i podnio zahtjev za azil. Njegov je zahtjev konačno odbijen 28. veljače 2007.

- 19 H. E. Ngo Ikeng, rođena kao državljanka Kameruna, dobila je državljanstvo Ujedinjene Kraljevine. U Irskoj boravi i radi od kraja 2006. godine.
- 20 B. B. Metock i H. E. Ngo Ikeng upoznali su se 1994. u Kamerunu i od tada su u vezi. Imaju dvoje djece, jedno rođeno 1998. i drugo 2006. Vjenčali su se u Irskoj 12. listopada 2006.
- 21 Dana 6. studenoga 2006. B. B. Metock podnio je zahtjev za boravišnu iskaznicu kao bračni drug građanke Unije koja radi i boravi u Irskoj. Zahtjev je odbijen odlukom Ministera for Justice od 28. lipnja 2007. jer B. B. Metok nije ispunjavao uvjet prethodnog zakonitog boravka u nekoj drugoj državi članici u skladu s člankom 3. stavkom 2. Uredbe iz 2006.
- 22 B. B. Metock, H. E. Ngo Ikeng i njihova djeca podnijeli su tužbu protiv te odluke.

Predmet Ikogho

- 23 H. Ikogho, državljanin treće zemlje, stigao je u Irsku u studenome 2004. i podnio zahtjev za politički azil. Njegov je zahtjev konačno odbijen i Minister for Justice donio je 15. rujna 2005. odluku o njegovu protjerivanju. Žalba na odluku o protjerivanju odbijena je rješenjem High Courta od 19. lipnja 2007.
- 24 D. Ikogho, koja je državljanka Ujedinjene Kraljevine i građanka Unije, u Irskoj boravi i radi od 1996.
- 25 H. i D. Ikogho upoznali su se u Irskoj u prosincu 2004. i tamo vjenčali 7. lipnja 2006.
- 26 H. Ikogho je 6. srpnja 2006. podnio zahtjev za boravišnu iskaznicu kao bračni drug građanke Unije koja boravi i radi u Irskoj. Njegov je zahtjev odbijen odlukom Minister for Justice od 12. siječnja 2007. zbog toga što je H. Ikogho, uzimajući u obzir odluku o protjerivanju od 15. rujna 2005., u Irskoj nezakonito boravio u vrijeme sklapanja braka.
- 27 H. i D. Ikogho podnijeli su tužbu protiv te odluke.

Predmet Chinedu

- 28 R. Chinedu, nigerijski državljanin, došao je u Irsku u prosincu 2005. i podnio zahtjev za politički azil. Njegov je zahtjev konačno odbijen 8. kolovoza 2006. M. Babucke, njemačka državljanka, zakonito boravi u Irskoj.
- 29 R. Chinedu i M. Babucke vjenčali su se u Irskoj 3. srpnja 2006.
- 30 Zahtjevom koji je Minister for Justice zaprimio 1. kolovoza 2006. R. Chinedu zatražio je boravišnu iskaznicu kao bračni drug građanke Unije. Zahtjev je odbijen odlukom Ministera for Justice od 17. travnja 2007. jer R. Chinedu nije ispunio uvjet prethodnog zakonitog boravka u nekoj drugoj državi članici u skladu s člankom 3. stavkom 2. Uredbe iz 2006.
- 31 R. Chinedu i B. Babucke podnijeli su tužbu protiv te odluke.

Predmet Igboanusi

- 32 H. Igboanusi, nigerijski državljanin, došao je u Irsku 2. travnja 2004. i podnio zahtjev za politički azil. Njegov je zahtjev odbijen 31. svibnja 2005., a Minister for Justice donio je odluku o protjerivanju 15. rujna 2005.
- 33 R. Batkowska, poljska državljanka, boravi i radi u Irskoj od travnja 2006.
- 34 H. Igboanusi i R. Batkowska upoznali su se u Irskoj i tamo vjenčali 24. studenoga 2006.
- 35 H. Igboanusi je 27. veljače 2007. podnio zahtjev za boravišnu iskaznicu kao bračni drug građanke Unije. Njegov je zahtjev odbijen odlukom Minister for Justice od 27. kolovoza 2007. jer H. Igboanusi nije zadovoljio uvjet prethodnog zakonitog boravka u nekoj drugoj državi članici u skladu s člankom 3. stavkom 2. Uredbe iz 2006.
- 36 H. Igboanusi i R. Batkowska podnijeli su tužbu protiv te odluke.
- 37 H. Igboanusi je 16. studenoga 2007. uhićen i zadržan u skladu s odlukom o njegovom protjerivanju. Deportiran je u Nigeriju u prosincu 2007.

Glavni postupak i zahtjev za prethodnu odluku

- 38 Ta su četiri predmeta spojena u jedan glavni postupak pred nacionalnim sudom.
- 39 Svi podnositelji zahtjeva u glavnom su postupku u biti tvrdili da članak 3. stavak 2. Uredbe iz 2006. nije spojiv s Direktivom 2004/38.
- 40 Tvrdili su da državljani trećih zemalja koji su bračni drugovi građana Unije imaju pravo, koje proizlazi iz prava građanina Unije i ovisi o tom pravu, slobodno se kretati i boraviti u nekoj drugoj državi članici različitoj od one čiji je građanin Unije državljanin, što je pravo koje proizlazi iz samog obiteljskog odnosa.
- 41 Tvrdili su da se Direktivom 2004/38 iscrpno uređuju uvjeti ulaska u državu članicu i boravka u njoj građanina Unije koji je državljanin neke druge države članice i članova njegove obitelji tako da države članice nemaju pravo nametati dodatne uvjete. Budući da se Direktivom ne određuje uvjet prethodnog zakonitog boravka u nekoj drugoj državi članici, kao što je onaj nametnut irskim zakonodavstvom, to zakonodavstvo nije usklađeno sa zakonodavstvom Zajednice.
- 42 Tužitelji u glavnom postupku nadalje su tvrdili da državljanin treće zemlje koji postane član obitelji građanina Unije dok taj građanin boravi u državi članici različitoj od one čiji je državljanin jest u pratnji toga građanina u smislu članka 3. stavka 1. i članka 7. stavka 2. Direktive 2004/38.
- 43 Minister for Justice u biti je odgovorio da uvjet prethodnog zakonitog boravka u nekoj drugoj državi članici utvrđen člankom 3. stavkom 2. Uredbe iz 2006. nije protivan Direktivi 2004/38.

- 44 Tvrdio je da postoji podjela nadležnosti između država članica i Zajednice prema kojoj su države članice nadležne u vezi s prijemom državljanina trećih zemalja koji dolaze izvan područja Zajednice u državu članicu, dok je Zajednica nadležna za uređivanje kretanja građana Unije i članova njihovih obitelji u Uniji.
- 45 Tvrdio je da Direktiva 2004/38 stoga državama članicama ostavlja mogućnost nametanja uvjeta prethodnog zakonitog boravka u nekoj drugoj članici državljanima trećih zemalja koji su bračni drugovi građana Unije. Štoviše, da je takav zahtjev u skladu sa zakonodavstvom Zajednice proizlazi iz presuda od 23. rujna 2003., Akrich (C-109/01, Zb., str. I-9607.) i od 9. siječnja 2007., Jia (C-1/05, Zb., str. I-1.).
- 46 Nacionalni sud naglašava da nijedan od dotičnih brakova nije fiktivni brak.
- 47 Smatrajući da je tumačenje Direktive 2004/38 potrebno radi izricanja presude u glavnom postupku, High Court je odlučio obustaviti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:
- „(1) Dozvoljava li se Direktivom 2004/38/EZ da država članica postavi općeniti zahtjev prema kojem je državljanin države koja nije članica EU-a, a koji je bračni drug građanina Unije, kako bi imao pravo na primjenu odredbi Direktive 2004/38/EZ, morao zakonito boraviti u nekoj drugoj državi članici prije nego što je došao u državu članicu domaćina?
- (2) Je li područjem primjene članka 3. stavka 1. Direktive 2004/38/EZ obuhvaćen državljanin treće zemlje:
- koji je bračni drug građanina Unije koji boravi u državi članici domaćinu i ispunjava uvjet iz članka 7. stavka 1. točke (a), (b) ili (c) i
 - koji tada boravi u državi članici domaćinu s građaninom Unije kao svojim bračnim drugom
- bez obzira na to kada ili gdje su sklopili brak, odnosno kada ili kako je državljanin treće zemlje ušao u državu članicu domaćina?
- (3) Ako je odgovor na prethodno pitanje negativan, je li područjem primjene članka 3. stavka 1. Direktive 2004/38/EZ obuhvaćen bračni drug građanina Unije koji nije državljanin države članice EU-a:
- koji je bračni drug građanina Unije koji boravi u državi članici domaćinu i ispunjava uvjet iz članka 7. stavka 1. točke (a), (b) ili (c) i
 - koji boravi u državi članici domaćinu s građaninom Unije kao svojim bračnim drugom
 - koji je ušao u državu članicu domaćina neovisno o građaninu Unije i
 - koji je nakon toga sklopio brak s građaninom Unije u državi članici domaćinu?”

Prvo pitanje

- 48 Svojim prvim pitanjem sud koji je uputio zahtjev pita je li Direktivi 2004/38 protivan propis države članice prema kojem je državljanin treće zemlje, koji je bračni drug građanina Unije koji boravi u toj državi članici, ali nema njezino državljanstvo, kako bi ostvario pravo na primjenu odredbi te direktive, prije dolaska u državu članicu domaćina morao zakonito boraviti u nekoj drugoj državi članici.
- 49 Prvo valja napomenuti da se, s obzirom na članove obitelji građanina Unije, nijednom odredbom Direktive 2004/38 primjena te direktive ne uvjetuje njihovim prethodnim boravkom u nekoj državi članici.
- 50 U skladu sa svojim člankom 3. stavkom 1., Direktiva 2004/38 se primjenjuje na sve građane Unije koji se useljavaju ili borave u državi članici različitoj od one čiji su državljani i na članove njihovih obitelji, u smislu članka 2. točke 2. te direktive, koji ih prate ili im se pridružuju. U skladu s definicijom članova obitelji iz članka 2. točke 2. Direktive 2004/38, ne postoji razlika ovisno o tome jesu li oni već zakonito boravili u nekoj drugoj državi članici ili nisu.
- 51 Također, valja napomenuti da se člankom 5., člankom 6. stavkom 2. i člankom 7. stavkom 2. Direktive 2004/38 dodjeljuje pravo ulaska, boravka do tri mjeseca i boravka duljeg od tri mjeseca u državi članici domaćinu državljanima trećih zemalja koji su članovi obitelji građanina Unije u čijoj su pratnji ili kojem se pridružuju u toj državi članici, a da se ne spominju mjesto ili uvjeti boravka koje su imali prije dolaska u tu državu članicu.
- 52 Posebno prvim podstavkom članka 5. stavka 2. Direktive 2004/38 utvrđuje se da su državljani trećih zemalja koji su članovi obitelji građanina Unije dužni imati ulaznu vizu, osim ako ne posjeduju valjanu boravišnu iskaznicu iz članka 10. te direktive. Stoga, kao što proizlazi iz članka 9. stavka 1. i članka 10. stavka 1. Direktive 2004/38, boravišna iskaznica je dokument kojim se dokazuje da članovi obitelji građanina Unije koji nisu državljani države članice imaju pravo boraviti dulje od tri mjeseca u državi članici, a činjenica da se člankom 5. stavkom 2. uređuje ulazak u državu članicu domaćina članova obitelji građanina Unije koji nemaju boravišnu iskaznicu dokazuje da se Direktiva 2004/38 može primjenjivati i na članove obitelji koji već nisu zakonito boravili u nekoj drugoj državi članici.
- 53 Također, člankom 10. stavkom 2. Direktive 2004/38, u kojem su taksativno navedeni dokumenti koje državljani trećih zemalja koji su članovi obitelji građanina Unije možda moraju predočiti državi članici domaćinu radi izdavanja boravišne iskaznice, ne utvrđuje se mogućnost da država članica domaćin zatraži dokumente kojima bi se dokazao bilo koji prethodni zakoniti boravak u nekoj drugoj državi članici.
- 54 U tim okolnostima Direktivu 2004/38 treba tumačiti tako da se primjenjuje na sve državljane trećih zemalja koji su članovi obitelji građanina Unije u smislu članka 2. točke 2. te direktive i koji su u pratnji građanina Unije ili mu se pridružuju u državi članici različitoj od one čiji je on državljanin te tako da se njome njima dodjeljuje pravo ulaska i boravka u toj državi članici bez obzira na to je li dotični državljanin treće zemlje već zakonito boravio u nekoj drugoj državi članici ili nije.

- 55 To tumačenje potkrepljuje sudska praksa Suda u području akata sekundarnog prava koje se odnosi na slobodu kretanja osoba donesenih prije Direktive 2004/38.
- 56 Čak i prije donošenja Direktive 2004/38, zakonodavac Zajednice potvrdio je značaj osiguranja zaštite obiteljskog života državljana država članica kako bi se uklonile prepreke ostvarivanju temeljnih sloboda zajamčenih Ugovorom o EZ-u (presude od 11. srpnja 2002., Carpenter, C-60/00, Zb., str. I-6279., t. 38.; od 25. srpnja 2002., MRAX, C-459/99, Zb., str. I-6591., t. 53.; od 14. travnja 2005., Komisija/Španjolska, C-157/03, Zb., str. I-2911., t. 26.; od 31. siječnja 2006., Komisija/Španjolska, C-503/03, Zb., str. I-1097., t. 41.; od 27. travnja 2006., Komisija/Njemačka, C-441/02, Zb., str. I-3449., t. 109. i od 11. prosinca 2007., Eind, C-291/05, Zb., str. I-10719., t. 44.).
- 57 U tu je svrhu zakonodavac Zajednice Uredbom br. 1612/68 i direktivama o slobodi kretanja osoba donesenima prije Direktive 2004/38 značajno proširio primjenu prava Zajednice u području ulaska državljana trećih zemalja koji su bračni drugovi državljana država članica na državno područje država članica i boravak na tom području (vidjeti u tom smislu prethodno navedenu presudu od 31. siječnja 2006., C-503/03 Komisija/Španjolska, t. 41.).
- 58 Točno je da je Sud u točkama 50. i 51. gore navedene presude Akrich presudio da državljanin treće zemlje koji je bračni drug građanina Unije, kako bi ostvario prava iz članka 10. Uredbe br. 1612/68, mora zakonito boraviti u državi članici u slučaju preseljenja u drugu državu članicu u koju se seli ili se preselio taj građanin Unije. Taj zaključak, međutim, treba ponovo razmotriti. Ostvarivanje tih prava ne može ovisiti o prethodnom zakonitom boravku tog bračnog druga u nekoj drugoj državi članici (vidjeti u tom smislu prethodno navedene presude MRAX, t. 59. i od 14. travnja 2005., C-157/03 Komisija/Španjolska, t. 28.).
- 59 Isto tumačenje treba usvojiti *a fortiori* s obzirom na Direktivu 2004/38, kojom je izmijenjena Uredba br. 1612/68 te kojom su stavljene izvan snage ranije direktive o slobodi kretanja osoba. Kako proizlazi iz uvodne izjave 3. Direktive 2004/38, cilj je Direktive posebno „[ojačati] pravo na slobodno kretanje i boravak svih građana Unije” kako građani Unije ne bi na osnovi te direktive uživali manja prava nego na osnovi akata sekundarnog prava koje ona izmjenjuje ili stavlja izvan snage.
- 60 Drugo, takvo tumačenje Direktive 2004/38 u skladu je s podjelom nadležnosti između država članica i Zajednice.
- 61 Neosporno je da je u skladu s člankom 18. stavkom 2. UEZ-a, člancima 40. UEZ-a, 44. UEZ-a i 52. UEZ-a, na osnovi kojih je, između ostaloga, donesena Direktiva 2004/38, Zajednica nadležna donositi mjere potrebne za osiguranje slobode kretanja građana Unije.
- 62 Kao što je već naglašeno u prethodnoj točki 56. ove presude, ako se građanima Unije ne bi dozvolilo da u državi članici domaćinu vode normalan obiteljski život, ostvarivanje temeljnih sloboda zajamčenih Ugovorom bilo bi ozbiljno narušeno.
- 63 U skladu s time, u okviru ovlasti koje su mu dodijeljene tim člancima Ugovora, zakonodavac Zajednice može urediti uvjete ulaska i boravka članova obitelji

građanina Unije na državnom području država članica, a nemogućnost da građaninu Unije bude u pratnji ili da mu pridruži njegova obitelj u državi članici domaćinu ometa njegovu slobodu kretanja, odvrćući ga od ostvarenja prava ulaska u tu državu članicu i boravka u njoj.

- 64 Odbijanje države članice domaćina da članovima obitelji građanina Unije odobri pravo ulaska i boravka može odvratiti toga građanina od preseljenja u tu državu članicu ili boravka u njoj čak i ako članovi njegove obitelji već zakonito ne borave na području neke druge države članice.
- 65 Iz toga slijedi da je zakonodavac Zajednice nadležan pravno urediti, kao što je to učinio Direktivom 2004/38, ulazak i boravak državljanima trećih zemalja koji su članovi obitelji građanina Unije u državi članici u kojoj građanin ostvaruje svoje pravo na slobodno kretanje, uključujući i slučajeve u kojima članovi obitelji nisu već zakonito boravili u nekoj drugoj državi članici.
- 66 U skladu s time treba odbiti tumačenje koje su dali Minister for Justice i nekoliko vlada koje su dostavile svoje primjedbe, prema kojemu države članice podložno dijelu tri glave IV. Ugovora zadržavaju isključivu nadležnost da uređuju prvi pristup na područje Zajednice članovima obitelji građanina Unije koji su državljani trećih zemalja.
- 67 Uistinu, kada bi se državama članicama priznala isključiva nadležnost da odobravaju ili odbijaju ulazak na svoje državno područje i boravak na svojem području državljanima trećih zemalja koji su članovi obitelji građana Unije i koji već nisu zakonito boravili u nekoj drugoj državi članici, sloboda kretanja građana Unije u državi članici čiji nisu državljani razlikovala bi se od jedne države članice do druge, u skladu s odredbama nacionalnog prava o imigraciji, te bi neke države članice dozvoljavale ulazak i boravak članovima obitelji građanina Unije dok bi ih druge države članice odbijale.
- 68 To nije spojivo s ciljem iz članka 3. stavka 1. točke (c) UEZ-a, odnosno o unutarnjem tržištu koje je karakterizirano uklanjanjem prepreka slobodnom kretanju osoba između država članica. Uspostavljanje unutarnjeg tržišta pretpostavlja da su uvjeti ulaska i boravka građanina Unije u državi članici čiji nije državljani isti u svim državama članicama. Slobodu kretanja građana Unije treba stoga tumačiti kao pravo napuštanja bilo koje države članice, posebno države članice čije državljanstvo građanin Unije posjeduje, radi nastana pod istim uvjetima u bilo kojoj državi članici različitoj od države članice čije državljanstvo građanin Unije posjeduje.
- 69 Nadalje, tumačenje iz prethodne točke 66. dovelo bi do paradoksalnog ishoda prema kojem bi država članica bila obvezna, u skladu s Direktivom Vijeća 2003/86/EZ od 22. rujna 2003. o pravu na ponovo ujedinjavanje obitelji (SL L 251, str. 12.), odobriti ulazak i boravak bračnom drugu državljanina treće zemlje koji zakonito boravi na njezinom državnom području ako bračni drug već ne boravi zakonito u nekoj drugoj državi članici, ali bi u istim uvjetima bila slobodna odbiti ulazak i boravak bračnom drugu građanina Unije.
- 70 U skladu s time, Direktivom 2004/38 daje se svim državljanima trećih zemalja koji su članovi obitelji građanina Unije u smislu članka 2. točke 2. te direktive i koji su u

pratnji građanina Unije ili mu se pridružuju u državi članici različitoj od one čiji je on državljanin, pravo na ulazak i na boravak u državi članici domaćinu neovisno o tome je li dotični državljanin treće zemlje već zakonito boravio u nekoj drugoj državi članici ili nije.

- 71 Minister for Justice i nekoliko vlada koje su podnijele očitovanja smatraju, međutim, da je u kontekstu obilježenom snažnim pritiskom migracije potrebno kontrolirati imigraciju na vanjskim granicama Zajednice, što pretpostavlja pojedinačno ispitivanje svih okolnosti prvog ulaska na područje Zajednice. Tumačenje Direktive 2004/38 kojim se državi članici domaćinu zabranjuje da zahtijeva prethodni zakoniti boravak u nekoj drugoj državi članici umanjilo bi sposobnost država članica da kontroliraju imigraciju na svojim vanjskim granicama.
- 72 Minister for Justice posebno smatra da bi to tumačenje imalo ozbiljne posljedice za države članice jer bi dovelo do značajnog porasta broja osoba koje bi se mogle koristiti pravom na boravak u Zajednici.
- 73 U tom pogledu valja odgovoriti da, s jedne strane, pravo na ulazak i na boravak u državi članici na osnovi Direktive 2004/38 nemaju svi državljani trećih zemalja, već samo oni koji su u smislu članka 2. točke 2. te direktive članovi obitelji građanina Unije koji je svoje pravo na slobodno kretanje ostvario nastanivši se u državi članici koja je različita od države članice čiji je državljanin.
- 74 S druge strane, Direktivom 2004/38 države članice nisu lišene svake mogućnosti kontrole ulaska članova obitelji građana Unije na svoje državno područje. U skladu s poglavljem VI. te direktive, države članice mogu, ako je to opravdano, odbiti ulazak i boravak zbog razloga javnog poretka, nacionalne sigurnosti ili javnog zdravlja. Takvo će se odbijanje zasnivati na pojedinačnom ispitivanju dotičnog slučaja.
- 75 Štoviše, u skladu s člankom 35. Direktive 2004/38, države članice mogu donijeti potrebne mjere radi odbijanja, ukidanja ili opoziva prava koja proizlaze iz te direktive u slučaju zlorabe prava ili prijevare, poput fiktivnih brakova, pri čemu se podrazumijeva da su sve te mjere proporcionalne i podliježu postupovnim jamstvima utvrđenima Direktivom.
- 76 Te vlade nadalje tvrde da takvo tumačenje Direktive 2004/38 dovodi do neopravdane obrnute diskriminacije jer državljani države članice domaćina koji nikad nisu ostvarili svoje pravo na slobodno kretanje ne bi na osnovi prava Zajednice stekli pravo na ulazak i boravak za članove svojih obitelji koji su državljani trećih zemalja.
- 77 U tom pogledu, ustaljena je sudska praksa da se odredbe Ugovora u području slobode kretanja osoba i mjere za njihovu provedbu ne mogu primijeniti u situacijama koje nisu ni na koji način povezane sa situacijama koje predviđa pravo Unije i kod kojih je ukupnost relevantnih okolnosti ograničena na jednu državu članicu (presuda od 1. travnja 2008., *Gouvernement de la Communauté française et gouvernement wallon*, C-212/06, još neobjavljena u Zborniku, t. 33.).
- 78 Stoga eventualna razlika u tretmanu između tih građana Unije i onih koji su ostvarili svoje pravo na slobodno kretanje, što se tiče ulaska i boravka članova njihovih obitelji, ne ulazi u područje primjene prava Zajednice.

- 79 Štoviše, valja podsjetiti da su sve države članice stranke Europske konvencije o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda potpisane u Rimu 4. studenoga 1950., koja u članku 8. potvrđuje pravo na poštovanje privatnog i obiteljskog života.
- 80 Stoga na prvo pitanje valja odgovoriti da je Direktivi 2004/38 protivan propis države članice prema kojem je državljanin treće zemlje, bračni drug građanina Unije koji boravi u toj državi članici, ali nema njezino državljanstvo, kako bi imao pravo na pogodnosti odredaba te direktive, morao zakonito boraviti u nekoj drugoj državi članici prije dolaska u državu članicu domaćina.

Drugo pitanje

- 81 Svojim drugim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita je li bračni drug građanina Unije koji je ostvario svoje pravo na slobodno kretanje nastanom u državi članici čije državljanstvo ne posjeduje u pratnji toga građanina ili mu se pridružuje u smislu članka 3. stavka 1. Direktive 2004/38 te se u skladu s time može koristiti pogodnostima odredaba te direktive, bez obzira na mjesto i vrijeme sklapanja braka i bez obzira na okolnosti njegova ulaska u državu članicu domaćina.
- 82 Najprije valja podsjetiti da, kao što proizlazi iz uvodnih izjava 1., 4. i 11., Direktiva 2004/38, ima za cilj olakšati ostvarivanje temeljnog i osobnog prava na slobodno kretanje i boravak na državnom području država članica, koje je svakom građaninu Unije izravno dodijeljeno Ugovorom.
- 83 Štoviše, kao što je naglašeno uvodnom izjavom 5. Direktive 2004/38, pravo svih građana Unije slobodno se kretati i boraviti na državnom području država članica trebalo bi, kako bi se moglo ostvarivati pod objektivnim uvjetima slobode i dostojanstva, dodijeliti i članovima njihovih obitelji, bez obzira na njihovo državljanstvo.
- 84 S obzirom na kontekst i ciljeve Direktive 2004/38, odredbe te direktive ne mogu se tumačiti restriktivno i ni u kojem slučaju ne smije ih se lišiti njihovoga korisnog učinka (vidjeti u tom smislu prethodno navedenu presudu Eind, t. 43.).
- 85 Člankom 3. stavkom 1. Direktive 2004/38 utvrđuje se da se Direktiva primjenjuje na sve građane Unije koji se useljavaju u državu članicu ili borave u državi članici različitoj od one čiji su državljani i na članove njihovih obitelji, u smislu članka 2. točke 2. te Direktive, koji ih prate ili im se pridružuju.
- 86 Člancima 6. i 7. Direktive 2004/38, koji se odnose na pravo na boravak do tri mjeseca, odnosno na pravo na boravak u razdoblju duljem od tri mjeseca, također se traži da su članovi obitelji građanina Unije koji nisu državljani države članice „u pratnji” građanina ili da su mu se „pridružili” u državi članici domaćinu kako bi u njoj mogli ostvariti pravo na boravak.
- 87 Kao prvo, građanin Unije nije u skladu ni s jednom od tih odredbi morao već zasnovati obitelj u vrijeme preseljenja u državu članicu domaćina kako bi članovi njegove obitelji koji su državljani trećih zemalja mogli uživati prava utvrđena tom Direktivom.

- 88 Propisujući da se članovi obitelji građanina Unije mogu pridružiti građaninu Unije u državi članici domaćinu, zakonodavac Zajednice je, naprotiv, prihvatio mogućnost da građanin Unije zasnuje obitelj tek nakon što je ostvario svoje pravo na slobodno kretanje.
- 89 To je tumačenje u skladu sa svrhom Direktive 2004/38 čiji je cilj olakšati ostvarivanje temeljnog prava na boravak građana Unije u državi članici različitoj od one čiji su državljani. Ako građanin Unije zasnuje obitelj nakon što se nastani u državi članici domaćinu, odbijanje te države članice da članovima njegove obitelji koji su državljani trećih zemalja odobri da mu se tamo pridruže obeshrabrilo bi ga od daljnjeg boravka u državi članici domaćinu i potaknulo ga da je napusti kako bi mogao voditi obiteljski život u nekoj drugoj državi članici ili u trećoj zemlji.
- 90 Slijedom toga valja zaključiti da državljani trećih zemalja koji su članovi obitelji građanina Unije imaju na osnovi Direktive 2004/38 pravo pridružiti se tom građaninu Unije u državi članici domaćinu neovisno o tome je li se on u njoj nastanio prije ili nakon zasnivanja obitelji.
- 91 Drugo, ako je državljanin treće zemlje ušao u državu članicu domaćina prije nego što je postao članom obitelji građanina Unije koji boravi u toj državi članici, valja utvrditi je li on u pratnji toga građanina Unije ili mu se pridružuje u smislu članka 3. stavka 1. Direktive 2004/38.
- 92 Svejedno je jesu li državljani trećih zemalja koji su članovi obitelji građanina Unije ušli u državu članicu domaćina prije ili nakon što su postali članovi obitelji toga građanina Unije jer odbijanje države članice domaćina da im odobri pravo boravka također može obeshrabriti toga građanina Unije od daljnjeg boravka u toj državi članici.
- 93 Stoga se, s obzirom na potrebu da se odredbe Direktive 2004/38 ne tumače restriktivno i da ih se ne liši njihovoga korisnog učinka, riječi „članovi obitelji [građana Unije] koji ih [...] prate” iz članka 3. stavka 1. te direktive valja tumačiti tako da se odnose i na članove obitelji građanina Unije koji su ušli u državu članicu domaćina s njim i na one koji s njim borave u toj državi članici, a da nije potrebno, u potonjem slučaju, raditi razliku ovisno o tome jesu li državljani trećih zemalja ušli u tu državu članicu prije ili nakon građanina Unije ili prije ili nakon što su postali članovi njegove obitelji.
- 94 Primjena Direktive 2004/38 isključivo na članove obitelji građanina Unije koji ga „prate” ili mu se „pridružuju” stoga je jednaka ograničavanju prava ulaska i boravka članovima obitelji građanina Unije u državi članici u kojoj taj građanin boravi.
- 95 Od trenutka kada državljanin treće zemlje koji je član obitelj građanina Unije stekne pravo na ulazak i boravak u državi članici domaćinu na osnovi Direktive 2004/38, ta država može ograničiti to pravo samo u skladu s člancima 27. i 35. te direktive.
- 96 Poštovanje navedenoga članka 27. nameće se posebno kada država članica želi sankcionirati državljanina treće zemlje zbog toga što je na njezino državno područje ušao i/ili na njemu boravio protivno nacionalnim pravilima o imigraciji, prije nego što je postao član obitelji građanina Unije.

- 97 Međutim čak i ako osobno ponašanje dotične osobe ne opravdava donošenje mjera javnog poretka ili javne sigurnosti u smislu članka 27. Direktive 2004/38, država članica zadržava pravo nametnuti mu druge kazne kojima se ne narušava sloboda kretanja i boravka, kao što je novčana kazna, pod uvjetom da su proporcionalne (vidjeti u tom smislu gore navedenu presudu MRAX, t. 77. i navedenu sudsku praksu).
- 98 Treće, ni članak 3. stavak 1. ni bilo koja druga odredba Direktive 2004/38 ne sadržava zahtjeve u pogledu mjesta sklapanja braka građanina Unije i državljanina treće zemlje.
- 99 Stoga na drugo pitanje valja odgovoriti da članak 3. stavak 1. Direktive 2004/38 treba tumačiti u smislu da se državljanin treće zemlje, koji je bračni drug građanina Unije koji boravi u državi članici čije državljanstvo ne posjeduje, a koji je u pratnji toga građanina Unije ili mu se pridružuje, ima pravo primijeniti odredbe te direktive bez obzira na mjesto i vrijeme sklapanja braka i bez obzira na način na koji je državljanin treće zemlje ušao u državu članicu domaćina.

Treće pitanje

- 100 S obzirom na odgovor na drugo pitanje, nije potrebno odgovoriti na treće pitanje.

Troškovi

- 101 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (veliko vijeće) odlučuje:

- 1. Direktivi 2004/38 o pravu građana Unije i članova njihovih obitelji slobodno se kretati i boraviti na državnom području država članica, o izmjeni Uredbe br. 1612/68 i stavljanju izvan snage direktiva 64/221, 68/360, 72/194, 73/148, 75/34, 75/35, 90/364, 90/365 i 93/96 protivan je propis države članice prema kojem je državljanin treće zemlje, bračni drug građanina Unije koji boravi u toj državi članici, ali nema njezino državljanstvo, kako bi imao pravo na primjenu odredbi te direktive, prije dolaska u državu članicu domaćina morao zakonito boraviti u nekoj drugoj državi članici.**
- 2. Članak 3. stavak 1. Direktive 2004/38 treba tumačiti u smislu da državljanin treće zemlje, bračni drug građanina Unije koji boravi u državi članici, ali nema njezino državljanstvo, koji je u pratnji toga građanina Unije ili mu se pridružuje, ima pravo na primjenu odredbi te direktive bez obzira na mjesto i vrijeme sklapanja braka i bez obzira na koji je način državljanin treće zemlje ušao u državu članicu domaćina.**

[Potpisi]

* Jezik predmeta: engleski.

RADNI PRIJEVOD